

Stanowisko KK
nr 9/07

ws. braku strategii państwa przeciwdziałania emigracji i imigracji pracowników

W oparciu o obserwację zjawisk i procesów zachodzących na polskim rynku pracy oraz doświadczeń innych krajów europejskich, które miały podobną sytuację, Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność” stwierdza, że coraz bardziej dotkliwy jest brak strategii państwa skutecznie przeciwdziałającej niekorzystnym zjawiskom rosnącej emigracji i imigracji pracowników.

1. Polska 2007 roku staje się krajem emigracyjno-immigracyjnym z przewagą pracy nielegalnej migrantów. Staje się również krajem tranzytowym i będzie takim, aż do chwili zauważalnej zmiany polityki państwa i pracodawców w stosunku do pracowników, azylantów i migrantów. Zmiana taka wymaga opracowania i stosowania przez państwo jasno określonej strategii wobec ruchów emigracyjnych, migracyjnych i reemigracji. Tezą zasadniczą tej strategii winno być tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi gospodarstwu kraju, przedsiębiorstw, pracowników, młodzieży oraz zwiększeniu dochodów pracowników i gospodarstw domowych. Coraz bardziej atrakcyjnymi powinno stawać się życie w kraju, warunki pracy, płacy, dostęp do usług, szczególnie w zakresie edukacji. Z raportu MPiPS z 2007 r. „Zatrudnienie w Polsce” wynika, że przyczyną emigracji Polaków są niskie wynagrodzenia, wysokie bezrobocie, niski wzrost zatrudnienia i wysokie koszty utrzymania. To są również przyczyny imigracji do Polski i do Europy.
2. **Emigracja.** Polska staje się krajem emigracji netto (więcej obywateli z niej wyjeżdża niż przyjeżdża). Emigracja jest przyczyną obniżania efektywności krajowych systemów ubezpieczeniowych, niższego PKB, niszczenia rodzin, pogorszenia konkurencyjności. Najczęściej emigrują fachowcy, ludzie wykształceni i potrzebni polskiej gospodarce.
3. **Imigracja.** Polska staje się krajem nielegalnej pracy imigrantów. Powoduje to obniżanie płac, wzrost lokalnego bezrobocia, obniżenie prestiżu niektórych zawodów i szkoleń zawodowych, standardów pracy (praca byle jaka, krótkoterminowa, nisko opłacana). Zatrudnianie cudzoziemców może pełnić rolę uzupełniającą na rynku pracy pod warunkami legalności pracy i niedyskryminacji płacowej i socjalnej migrantów.
4. **Reemigracja.** W Polsce powroty do kraju mają szansę zaistnieć tylko pod warunkiem polityki państwa i pracodawców zwiększającej atrakcyjność warunków życia, pracy, płacy i dostępu do usług. Badania IPiSS wykazały, że płaca motywująca do powrotu do kraju to kwota około 4 000 zł miesięcznie.

Zadania państwa i rządu

Poprawa mobilności instytucji

1. Powołanie ośrodka koordynującego określenie kierunków polityki państwa w zakresie migracji, emigracji i reemigracji.

2. Opracowanie strategii, z której wynika, że polityki migracyjne mają się przyczynić do wzrostu legalności pracy, uzupełniania lokalnych braków rąk do pracy, do rozwoju gospodarki krajowej, lokalnej. Natomiast polityka migracyjna nie może służyć do rozwiązywania doraźnych, głównie lobbystycznych, problemów pracodawców.
3. Poprawianie prawa pracy, egzekucja przestrzegania prawa pracy, standardów pracy i warunków socjalnych migranta i jego rodziny, przeciwdziałanie dyskryminacji w zakresie warunków zatrudnienia i wynagrodzenia a także przeciwko pracy nielegalnej lub nierejestrowanej.
4. Zorganizowanie zintegrowanego systemu informatycznego m.in. w celu likwidacji obecnej fikcji statystycznej, stworzenie baz danych emigrantów i imigrantów, stworzenie baz danych zapotrzebowań polskich branż i przedsiębiorstw.
5. Zorganizowanie sprawnego systemu kontroli wieloinstancyjnej, ze zmianą kwalifikacji prawnej tzw. zatrudnienia na czarno z wykroczenia na przestępstwo, z wyższymi sankcjami finansowymi, zamknięciem czasowym lub dłuższym przedsiębiorstwa, cofnięciem licencji, konfiskatą mienia i karą więzienia, wreszcie, tworzeniem banków danych nieuczciwych pracodawców, pośredników i agencji.
6. Zawieranie dwustronnych umów z rządami zainteresowanych państw w celu lepszej ochrony imigrantów na zasadzie wzajemności (pomoc konsularna, integracja, pomoc w reemigracji).
7. Działania ochronne polskiego rynku pracy poprzez tworzenie przepisów ograniczających dostęp do krajowego rynku zagranicznym pracodawcom nie stosującym zasad społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR), ograniczenie okresowe przyjazdów i wyjazdów obywateli spoza UE.
8. Ratyfikacja konwencji MOP nr 97, 143, 181, o co wnosił NSZZ „Solidarność” poprzez decyzje Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” nr 220/04 z 24.08.2004 r. i 217/06 z 20.12.2006 r.
9. Poprawienie pracy publicznych służb zatrudnienia w zakresie mobilności polskich bezrobotnych, pozyskiwania dla nich ofert pracy i informacji o prawdziwej sytuacji na rynku pracy, m.in. w zakresie potrzeb pracodawców szkoleń pracowników oraz bezrobotnych.
10. Opracowanie polityki integracji migrantów w celu uniknięcia kryzysów społecznych ujawnionych w krajach starej Unii Europejskiej.

Generalnie założenia polskiej strategii migracyjnej, emigracyjnej i reemigracji winny przyczynić się do działań państwa chroniących polski rynek pracy i płacy, preferując wsparcie dla polskich przedsiębiorców i pracowników oraz bezrobotnych a pracę migrantów traktować jako uzupełnienie, pod warunkiem zgody właściwej powiatowej rady zatrudnienia.

Pracodawcy

Poprawa mobilności pracowników

Pracodawcy winni wykorzystywać polskie zasoby rynku pracy m.in. zgłaszając wcześniej swoje potrzeby do publicznych służb zatrudnienia i korzystając z dostępnych ulg na zatrudnienie sezonowe i szkolenia pracowników, które należy rozszerzyć m.in. na pracowników tymczasowych. W sytuacji rzeczywistego braku rąk do pracy pracodawcy winni ubiegać się o pracowników spoza UE pod warunkiem skierowania ich przez publiczne

służby zatrudnienia za zgodą powiatowej rady zatrudnienia i za odpowiednim zabezpieczeniem finansowym.

Warunki pracy i płacy winny być nie gorsze od warunków dla polskich pracowników, a ponadto pracodawcy zatrudniający cudzoziemców winni również odpowiadać za zapewnienie standardów socjalnych, aby uniknąć urągającej ludzkiej godności sytuacji, w jakich niekiedy znajdują się polscy pracownicy zagranicą.

Publiczne służby zatrudnienia

Poprawa mobilności bezrobotnych

Publiczne służby zatrudnienia winny preferować szkolenia i zatrudnienia polskich bezrobotnych. W tym celu, zgodnie z działaniem 6.7 Krajowego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2006 r., należy wykonać badanie z wpływu migracji na rynek pracy w Polsce, a także codzienny monitoring sytuacji na lokalnym rynku pracy, m.in. poprzez badanie zawodów deficytowych, nadwyżkowych a także potrzeb pracodawców. Z tych analiz powinny powstawać bazy danych bezrobotnych miejscowych, pracowników migrujących, potrzeb pracodawców i ofert pracy.

Do zadań publicznych służb zatrudnienia winno należeć sprawdzenie reputacji i wiarygodności pracodawcy a także niepublicznych agencji zatrudnienia. Bardziej rygorystyczna powinna być też polityka przyznawania certyfikatów wszelkim pośrednictwom pracy. Agencje pracy nie mogą stać się furtką dla dumpingowego otwierania polskiego rynku pracy na tanich imigrantów.

Dokonując tej krótkiej oceny zjawisk migracyjnych na polskim rynku pracy Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność” oczekuje od powołanego zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów Zespołu do Spraw Migracji, poszerzenia składu zespołów roboczych o partnerów społecznych i wypracowania strategii polityki migracyjnej państwa w oparciu o rzetelne dane stworzonego polskiego systemu informatycznego, a także w oparciu o założenia Krajowego Programu Reform 2005-08 (działania 3.3.).

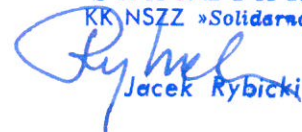
Natomiast w obecnej chwili nadrzędnymi pozostaje:

- zatrudnianie polskich bezrobotnych;
- podnoszenie ich kwalifikacji zawodowych;
- działanie na rzecz stałego zatrudnienia;
- wzrost płac i systematyczne podnoszenie stopy życiowej Polaków, w celu wyhamowania emigracji i spowodowania powrotu emigrantów do pracy w kraju;
- zatrudnianie imigrantów wyłącznie legalnie i uzupełniająco, zgodnie ze standardami UE, MOP i krajowymi;
- ścigania nielegalnego zatrudnienia w celu zamiany tysięcy nielegalnych miejsc pracy na legalne;
- rygorystyczna kontrola przestrzegania standardów pracy i płacy.

Gdańsk, 20 czerwca 2007 r.

Komisja Krajowa
NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
KK NSZZ »Solidarność«

Jacek Rybicki